

LIBER III. LOGICAE

P A R S II.

DE ARGUMENTATIONE.

C A P U T I.

DE NATURA, PARTIBUS AC DIVISIONE ARGUMENTATIONIS.

§. I.

Quid sit argumentatio?

Sicut ideas nominibus, & propositionibus judicia, ita ratiocinationes argumentationibus exprimimus. Unde argumentationem aliqui *ratiocinium verbis expressum* esse ajunt. Potest tamen, ac in scholis communiter solet definiri argumentatio, quod sit *oratio, in qua unum ex alio inferitur*. Nobis argumentationis natura melius exponi non videtur, quam si dicatur *oratio unum de alio*

mediate, mediante scilicet eorum cum tertio comparatione, *enuntians*.

§. 2.

Principia argumentationis.

Argumentatio in affirmativam & negativam bene dividitur. Propriis utraque principiis dirigitur, & affirmativa quidem sequentibus: *quaecunque sunt eadem uni tertio, sunt etiam eadem inter se*, quod metaphysicum esse supra de ratiocinatione jam dictum fuit: & logico isto: *quidquid in comprehensione termini alicujus continetur, id de omnibus in extensione ejusdem termini contentis bene affirmatur*. *Dictum de omni* vocabant scholastici. Argumentatio contra negativa dirigitur principiis, metaphysico: *quaecunque in uno tertio distinguuntur, ea inter se quoque distincta sunt*, logico: *quidquid comprehensioni cujusdam termini repugnat, id omnibus quoque in extensione ejusdem termini contentis repugnat*. *Dictum de nullo* in scholis istud adpellabant. Unde intelligis eadem esse argumentationis, quae sunt ratiocinii, principia.

§. 3.

Quae sint argumentationis partes?

Unde, quemadmodum in ratiocinatione ideae tres, & tria itidem judicia, ita in argumentatione quaecunque completa tres termini & tres pariter propositiones occurrunt; duae scilicet, in quibus extrema (ita vocantur termini, de quorum con-vel disconvenientia quaeritur) cum tertio quodam, quem medium vocant, comparantur, quae duae propositiones antecedens seu praemissae

missae sunt argumentationis ; & tertia, in qua ipsa extremorum con-vel disconvenientia enuntiatur, haecque consequens seu conclusio solet adpellari. In argumentatione quoque quacunque incompleta duae saltem habeantur propositiones, quarum prior seu illa, ex qua quid inferitur, antecedens, posterior, seu quae ex alia inferitur, consequens vocatur.

§. 4.

Quid majus, quid minus extremum? Quid major, quid minor propositio?

Conclusionis seu consequentis terminos extrema vocari argumentationis, modo dictum fuit ; & specialiter quidem majus extremum dicitur praedicatum conclusionis, ejusdem vero subjectum minus extremum dicitur. Inde praemissarum quoque altera major, minor altera vocatur : major, in qua habetur majus extremum, in qua minus extremum habetur, minor adpellatur : & quanquam in respondendo illa non ita attendantur, propter eam tamen, quae de syllogismo infra dicturi sumus, probe observanda sunt.

§. 5.

De argumentationis bonitate.

Quanquam, ut argumentatio quaevis bona sit & legitima, omnino requiratur, ut & propositiones singulae in ea occurrentes verae sint, & consequens cum antecedente sit connexum ita, ut, quia verum est antecedens, & consequens quoque verum sit : quam consequentis cum antecedente connexionem consequentiam vocamus. Unde

intelligis consequens verum esse posse, quin tamen vera sit consequentia, veluti in hac argumentatione: *Judas fuit Christi discipulus, ergo est damnatus.* Ufu tamen obtinet, ut argumentatio modo ratione materiae, modo ratione formae dicatur esse bona: Argumentatio ratione materiae bona dicitur, cujus singulae propositiones verae sunt, licet consequens cum antecedente connexum non sit, nec ex eo proinde sequatur: argumentatio contra vi formae bona dicitur, cujus consequens cum antecedente legitime connexum est ita, ut quoties antecedens admittitur esse verum, toties & consequens verum esse, admittendum sit; licet utrumque forte sit falsum.

§. 6.

Conclusio formalis & materialis.

Distinctio isthaec inter argumentationem vi materiae & vi formae bonam, utut inanis sit & mere scholastica, distinctionibus tamen adhuc aliis anam praebuit, & praesertim huic, qua conclusionem formalem inter & materialem distinguitur. Conclusio materialis dicitur propositio de se, ut ajunt, seu sine respectu ad praemissas considerata, quodsi vero ut deducta ex praemissis spectetur, conclusio formalis dicitur.

§. 7.

Argumentationis species.

Praeter consequentiam, quam vocant simplicem seu immediatam, quae talis argumentandi modus esse dicitur, quo una propositione posita, simul ponitur altera, juxta regulas scilicet logicas defini-

definitionis, divisionis, oppositarum & aequipol-
 lentium antecedenter positae & declaratae, septem
 adhuc aliae argumentationum species in scholis
 communiter solent recenferi, suntque sequentes:
inductio, exemplum, sorites, dilemma, enthymema,
epicheirema, & tandem syllogismus.

§. 8.

*Quo ordine de his agere nobis consti-
 tutum sit?*

Quoniam vero recensitae argumentationis spe-
 cies pene omnes tales sunt, ut ad syllogis-
 mum facile unum aut plures saltem revocari pos-
 sint; de syllogismo primum, ac exinde de aliis
 quoque argumentationis speciebus agere consti-
 tuimus. Sit itaque

C A P U T II.
 DE SYLLOGISMO.

---

§. I.

Quid sit syllogismus?

In syllogismo definiendo parum consentiunt Au-
 ctiores. Syllogismus ab Aristotele describitur:
*oratio, in qua quibusdam positis necesse est aliud
 diversum a positis evenire, quia haec posita sunt:*
 quae definitio clarius traditur ab aliis sequenti modo:
*est oratio, in qua duabus propositionibus positis,
 quarum altera major, altera minor vocatur, quae-
 dam propositio scilicet conclusio sequitur necessario ex*